

Súd: Okresný súd Prešov
Spisová značka: 25C/133/2010
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8110216181
Dátum vydania rozhodnutia: 05. 12. 2011
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Katarína Vorobelová
ECLI: ECLI:SK:OSPO:2011:8110216181.7

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prešov sudkyňou JUDr. Katarínou Vorobelovou v právnej veci žalobcu: L. L. C. H. Ľ. L., U. U. W. XX, W., N.: XX XXX XXX, právne zastúpený: Mgr. Vanda Durbáková, advokátka, so sídlom Krivá 23, Košice proti žalovanému: Z.W. Š. U. T. Š. Š. T., L. I. X, Š. T., právne zastúpená: AK - TARABČÁK, s.r.o., Hlavná 13, Prešov, advokátom JUDr. Jozefom Tarabčákom, o návrhu na začatie konania vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania, takto

rozhodol:

žalovaný umiestňovaním detí rómskej etnickej príslušnosti do osobných tried porušil zásadu rovnakého zaobchádzania a dopustil sa tak diskriminácie rómskych detí z dôvodu ich etnickej príslušnosti,

žalovaný je povinný do 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku napraviť protiprávny stav, ktorý je predmetom tohto konania, t.j. umiestniť rómske deti v ročníkoch 1. až 7. do tried spoločne s ostatnými deťmi, ktoré nie sú rómskeho etnického pôvodu,

žalovaný je povinný uviesť do 30 dní od nadobudnutia právoplatnosti rozsudku formou platenej inzercie v Učiteľských novinách znenie tohto rozsudku v plnom znení s anonymizovaním osobných dát,

žalovaný je povinný nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 1.087,51 Eur na účet právnej zástupkyne žalobcu.

odôvodnenie:

Žalobca svojou žalobou podanou na tunajšom súde dňa 28.06.2010 žiadal súd, aby rozhodol, že žalovaný umiestňovaním detí rómskej etnickej príslušnosti do osobných tried porušil zásadu rovnakého zaobchádzania a dopustil sa tak diskriminácie rómskych detí z dôvodu ich etnickej príslušnosti. Ďalej žiadal, aby žalovaný bol povinný do 30 dní od právoplatnosti rozsudku napraviť protiprávny stav, ktorý bol predmetom tohto konania, t.j. umiestniť rómske deti v ročníkoch 1. až 7. do tried spoločne s ostatnými deťmi, ktoré nie sú rómskeho etnického pôvodu. Na pojednávaní dňa 31.1.2011 žiadal žalobca, aby súd uložil žalovanému vyššie uvedenú povinnosť do prvého dňa začiatku najbližšieho školského roka nasledujúceho po právoplatnosti tohto rozsudku. Ďalej žiadal, aby žalovaný bol povinný uviesť do 30 dní od právoplatnosti rozsudku formou platenej inzercie v Učiteľských novinách znenie tohto rozsudku v plnom znení s anonymizovaním osobných dát.

Svoj návrh odôvodnil tým, že žalovaný poskytuje vzdelávanie podľa školského zákona, pričom v školskom roku 2008/2009 žalovaného navštevovalo 406 žiakov a žiačok. V školskom roku 2009/2010 žalovaného navštevovalo 400 žiakov z toho 222 detí rómskej etnickej príslušnosti. Žalovaný v školskom roku 2009/2010 nemal zriadené špeciálne triedy pre žiakov a žiačky so špeciálnymi výchovno-

vzdelávacími potrebami, podľa ust. § 29 ods. 9 školského zákona a taktiež žiadne špecializované triedy podľa ust. § 13 ods. 3 vyhlášky Ministerstva školstva SR č. 320/2008 Z.z.. V tomto školskom roku mal zriadené dva nulté ročníky, zriadené podľa § 29 ods. 8 školského zákona s počtom detí 16 v každom ročníku. Žalobca zo svojej činnosti zistil, že žalovaný má dlhodobo vytvorené osobitné oddelené triedy, ktoré navštevujú výlučne žiaci a žiačky rómskej etnickej príslušnosti. V školskom roku 2008/2009 bola do rómskych tried zaradená aj väčšina rómskych žiakov bývajúcich v Šarišských Michaľanoch, ktorý dovtedy navštevovali triedy spoločne s deťmi z majority. Rómske triedy boli vytvorené v každom ročníku od 1. do 7., pričom z menného zoznamu, ktorý žalobca predložil súdu, bolo zrejmé, že rómskymi triedami v školskom roku 2008/2009 boli triedy 1.B, 1.C, 2.B, 3.B, 4.B, 5.B, 5.C, 6.B, 7.C. V školskom roku 2009/2010 to boli triedy označené 1.B, 2.B, 2.C, 3.B, 4.B, 5.B, 6.B, 7.B. Osobitné triedy, ktoré navštevujú výlučne rómski žiaci a žiačky sú umiestnené na osobitnom poschodí v budove základnej školy, pričom deti majú tak počas prestávok minimálnu možnosť kontaktu s ostatnými deťmi. Vzhľadom na tieto skutočnosti mal žalobca za to, že žalovaný svojim konaním porušil zásadu rovnakého zaobchádzania zakotvenú v ústave SR a v ďalších právnych predpisoch ako aj v medzinárodných zmluvách.

Žalovaný so žalobou nesúhlasil, vo svojom prvom písomnom vyjadrení uviedol, že vytvorenie rómskych tried nebolo z dôvodu rasového, ale toto opatrenie má vyrovnávací charakter, sleduje tým zámer zabezpečiť individuálny prístup pre deti zo sociálne znevýhodneného prostredia u ktorých sú výraznejšie problémy so zvládnutím učiva. Žalovaný uviedol, že neumiestnením rómskych detí spoločne s ostatnými deťmi nerómskeho etnického pôvodu do jednej triedy, prispel k tomu, že sa rómske deti necítili pri výučbe hendikepované poznáním, že ostatné deti sa učia lepšie ako oni. V ďalších svojich písomných podaniach žalovaný spochybnil aktívnu legitímáciu žalobcu, z dôvodu, že v pôvodných stanovách žalobca nemal oprávnenie podávať návrhy vo veciach týkajúcich sa porušenia zásady rovnakého zaobchádzania.

Súd vykonal dokazovanie oboznámením sa so stanovami žalobcu zo dňa 22.10.2001, dodatkom č. 1 až 5 k stanovám, správou o výsledkoch a podmienkach výchovné vzdelávacej činnosti u žalovaného zo dňa 22.09.2008, 17.09.2009, článkom z internetovej stránky medcem.sk zo dňa 12.09.2008, zoznamami žiakov tried jednotlivých ročníkov, ako aj fotografiami tried z internetovej stránky žalovaného, písomnými vyjadreniami účastníkov konania, písomným stanoviskom Amnesty International zo dňa 19.10.2010, prieskumom žalobcu zameraného na zistenie charakteristiky segregáčnej práce na Základnej škole v Šarišských Michaľanoch, menným zoznamom žiakov od školského roku 2004/2006 do 2010/2011, výsluchom štatutárnej zástupkyne žalovaného, svedkyne T. J., T. N. T., Y. J., N. P. I., mennými zoznamami rodičov s ich podpismi, kde vyjadrujú svoj súhlas so zaradením ich detí z Ostrovan do rómskych tried zo dňa 14.04.2011, informovanými súhlasmi zákonných zástupcov detí so zaradením do rómskych tried, revidovaným národným akčným plánom dekády začleňovania rómskej populácie 2005/2015 na roky 2011 až 2015, uznesením Vlády SR č. 522 zo dňa 10.08.2011, stanoviskom riaditeľky školy k priebehu súdneho konania, ako aj ďalším spisovým materiálom a zistil tento stav:

Žalobca je občianskym združením zriadením na základe zákona č. 83/90 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov a registrovaný Ministerstvom vnútra SR. Žalovaný je právnickou osobou zriadenou obcou pri prenesenom výkone štátnej správy podľa zákona č. 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a v školskej samospráve a jeho zriaďovateľom je obec Šarišské Michaľany. Žalovaný poskytuje vzdelávanie podľa zák. č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon).

V školskom roku 2008/2009 žalovaného navštevovalo celkom 406 žiakov a žiačok. V školskom roku 2009/2010 školu navštevovalo 400 žiakov a žiačok, z toho rómskej etnickej príslušnosti bolo 222 detí. V školskom roku 2009/2010 žalovaný nemal zriadené žiadne špeciálne triedy pre žiakov a žiačky so špeciálno-výchovno vzdelávacími potrebami podľa ustanovenia § 29 ods. 9 školského zákona a taktiež žiadne špecializované triedy podľa ust. § 13 ods. 3 vyhlášky Ministerstva školstva SR č. 320/2008 Z.z. V školskom roku 2009/2010 mal žalovaný zriadené dva nulté ročníky zriadené podľa § 29 ods. 8 školského zákona s počtom detí v každom ročníku 16. Žalovaný mal dlhodobo vytvorené osobitné oddelené triedy, ktoré navštevovali výlučne žiaci a žiačky rómskej etnickej príslušnosti, čo bolo potvrdené výpoveďami štatutárnej zástupkyne žalovaného, starostom obce Šarišské Michaľany, ako aj svedkov - učiteľiek, ktoré vyučujú u žalovaného. V školskom roku 2008/2009 bolo do rómskych tried zaradená aj väčšina rómskych žiačok a žiakov bývajúcich v Šarišských Michaľanoch, ktorí dovtedy navštevovali triedy spoločne s deťmi

z majority. Rómske triedy sú vytvorené v každom ročníku od 1. do 7. ročníka. V 8. a 9. ročníku už boli zaradení rómski žiaci a žiačky do tried spoločne s deťmi z majority a to vzhľadom na ich nízky počet v tomto štádiu školskej dochádzky a nemožnosti vytvorenia osobitnej triedy.

Žalobca pri svojej činnosti zistil, že osobitné triedy, ktoré navštevujú výlučne rómski žiaci a žiačky sú umiestnené na osobitnom poschodí v budove základnej školy na prízemí, pričom deti z minority a majority majú počas prestávok minimálnu možnosť kontaktu. Tieto skutočnosti boli potvrdené aj z výpovedí svedkyň - učiteliek žalovaného, ktoré uviedli, že počas veľkej prestávky, kedy sú deti na chodbách a počas teplých dní v átriu, sú deti z prízemia, teda rómske deti v jednom átriu a detí z prvého poschodia, teda nerómske v druhom.

Podľa žalobcu žalovaný uviedol, že síce k vytvoreniu rómskych tried došlo, resp. tried pre deti zo sociálne znevýhodneného prostredia došlo až v roku 2008/2009, avšak rómske triedy pre deti z obce Ostrovany boli v škole zriadené dlhodobo. V roku 2008/2009 došlo zo strany vedenia žalovaného k zaradeniu ostatných rómskych detí, ktoré boli v zmiešaných triedach s ostatnými rómskymi deťmi a vytvoreniu výlučne rómskych tried. Zriaďovateľ žalovaného pre Rómsku tlačovú agentúru (uverejnené na stránke mecem.sk), uviedol, že jedným z dôvodov na zavedenie takýchto opatrení, oddelením rómskych detí od ostatných detí u žalovaného, bolo zníženie počtu žiakov a žiačok o 50 u žalovaného z dôvodu, že títo začali navštevovať základnú školu v obci Medzany, ktorú nenavštevuje ani jedno dieťa rómskej etnickej príslušnosti. Podľa vyjadrenia bývalej riaditeľky žalovaného v tom istom článku, vytvorenie rómskych tried nemalo diskriminačný ale vyrovnávací charakter. Uviedla, že v minulosti v rámci školy prebiehal projekt podporený Európskym sociálnym fondom, pričom do programu bolo zapojených 32 žiakov zo Šarišských Michalian a obce Ostrovany, pričom deti boli začlenené do štyroch skupín po 8 žiakov, z tohto dôvodu došlo aj k vytvoreniu tried v ktorých bude menší počet žiakov.

Svedkyňa T. J. uviedla, že z detí zo sociálne znevýhodneného prostredia sú aj také, ktoré by mohli byť zaradené do riadnych tried, avšak podľa jej vyjadrenia sami rodičia s tým mnohokrát nesúhlasia, keďže v rómskych triedach majú svojich kamarátov pochádzajúcich z rovnakej komunity. Svedkyňa ďalej uviedla, že v škole nie sú zriadené triedy zo špeciálnym vyučovacím procesom a len v riadnych triedach sú žiaci, ktorí sú integrovaní a na ich výučbu sú kladené špeciálne požiadavky. V každej triede môžu byť najviac traja.

Svedkyňa Y. J. vo svojej výpovedi uviedla, že má deti umiestnené u žalovaného. Uviedla, že s takýmto zaradením detí je spokojná. Podľa nej učebný proces je rovnaký v triede rómskej aj nerómskej. Uviedla, že ona sa na toto zaradenie detí nesťažovala, aj keď priznala, že niektoré matky sa sťažovali. Svedkyňa uviedla, že iniciovala petíciu, kde žiadala podpisy k tomu, že jednotliví rodičia súhlasia s umiestnením detí do rómskych tried. Uvádza, že takéto rozdelenie detí je podľa jej názoru lepšie z dôvodu, že rómske deti sa necítia vo vzťahu k ostatným deťom zle pre svojej oblečenie, nedostatok pomôcok a pod. Jej dcéra T. bola v 1. a 2. ročníku v zmiešanej triede, neskôr bola preradená do čisto rómskej triedy a podľa jej vyjadrenia je tam v súčasnosti spokojná, keďže je medzi svojimi, má tam kamarátky.

Žalovaný predložil niekoľko informovaných súhlasov zákonných zástupcov detí, ktoré boli umiestnené do 1.B, 2. B, 3.C, 5.B, 6.B, 7.B, kde rodičia vyjadrujú svoj súhlas so zaradením detí do danej triedy a ako doplňujúce informácie uvedené, že žiaci pochádzajúci zo sociálne znevýhodneného prostredia budú vzdelávaní podľa platných učebných osnov bez redukcie učiva, postupovať pomalším tempom, vyhovujúcim ich potrebám a schopnostiam a zároveň budú vo vyučovaní využívané také metódy a formy práce, ktoré napomôžu jednoduchšiemu osvojeniu poznatkov a zručností, vzhľadom na to, že žiaci pochádzajú z prostredia, kde absentuje domáca príprava, je potrebné, aby čím viac vedomostí a zručností získali v škole.

Na pojednávaní dňa 5.9.2011 žalovaný oznámil, že prijal organizačné opatrenia na škole a to také, že rómske a nerómske triedy už nie sú osobitne každé na iných poschodiach, ale rómske triedy sú aj pri nerómskych triedach a naopak.

Podľa § 11 ods. 2 zák. č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon), žalovaný je povinný preukázať, že neporušil zásadu rovnakého zaobchádzania, ak žalobca oznámi súdu skutočnosti z ktorých možno dôvodne usudzovať, že k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania došlo.

V tomto konaní mal súd za to, že žalobcovia oznámili súdu dostatočné skutočnosti, z ktorých bolo možné dôvodne usudzovať, že k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania došlo. Na základe tohto došlo k obráteniu dôkazného bremena, pričom bolo na žalovanom preukázať bez akýchkoľvek pochybností, že neporušil zásadu rovnakého zaobchádzania a diskriminačného konania sa nedopustil. Súd konštatuje, že pokiaľ je reálnym kritériom pre konanie príslušnosť k určitému etniku, alebo národnosti, je toto považované za podozrivé kritérium. Pri posudzovaní, čo došlo k diskriminácii sa potom vykonáva vysokokvalifikované preskúvanie ospravedlniteľnosti rozdielneho zaobchádzania, tzv. strict scrutiny, toto aplikuje aj Európsky súd pre ľudské práva. Súd konštatuje vo svojich rozhodnutiach, že rozdielne zaobchádzanie je vtedy diskriminačné, keď nemá objektívne a rozumné zdôvodnenie, keď nesleduje legitímny cieľ a ak tam nie je odôvodnený pomer proporcionality medzi použitým prostriedkom a účelom, ktorý sa má realizovať. Tam, kde je rozdielne zaobchádzanie založené na rase, farbe, alebo etnickom pôvode, potreba objektívneho a rozumného zdôvodnenia musí byť vykladaná tak striktné, ako sa len dá.

Podľa § 2 ods. 1 antidiskriminačného zákona, dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania spočíva v zákaze diskriminácie z dôvodu pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, príslušnosti k národnostnej alebo etnickej skupine, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia.

Podľa § 2a ods. 1 antidiskriminačného zákona, diskriminácia je priama diskriminácia, nepriama, obťažovanie, sexuálne obťažovanie a neoprávnený postih; diskriminácia je aj pokyn na diskrimináciu a nabádanie na diskrimináciu.

Podľa § 2a ods. 2 antidiskriminačného zákona, priama diskriminácia je konanie alebo opomenutie, pri ktorom sa s osobou zaobchádza menej priaznivo ako sa zaobchádza, zaobchádzalo alebo by sa mohlo zaobchádzať s inou osobou v porovnateľnej situácii.

Podľa § 3 ods. 1 antidiskriminačného zákona každý je povinný dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania v oblasti pracovnoprávných a obdobných právnych vzťahov

sociálneho zabezpečenia, zdravotnej starostlivosti a poskytovania tovarov a služieb a vo vzdelávaní.

Podľa § 3 ods. 3 antidiskriminačného zákona pri posudzovaní, či ide o diskrimináciu alebo nie, sa neberie do úvahy či dôvody, ktoré k nej viedli, vychádzali zo skutočnosti alebo z mylnej domnienky.

Podľa § 5 ods. 1 antidiskriminačného zákona, v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania sa v sociálnom zabezpečení, zdravotnej starostlivosti, pri poskytovaní tovarov a služieb a vo vzdelávaní zakazuje diskriminácia osôb z dôvodov podľa § 2 ods. 1.

Podľa § 5 ods. 2 antidiskriminačného zákona, zásada rovnakého zaobchádzania podľa odseku 1 sa uplatňuje len v spojení s právami osôb ustanovenými zákonmi v oblastiach prístupu a poskytovania

a) sociálnej pomoci, sociálneho poistenia, starobného dôchodkového sporenia, doplnkového dôchodkového sporenia, štátnej sociálnej podpory a sociálnych výhod,

b) zdravotnej starostlivosti,

c) vzdelávania,

d) tovarov a služieb vrátane bývania, ktoré sú poskytované verejnosti právnickými osobami a fyzickými osobami - podnikateľmi.

Podľa § 8a ods. 1 antidiskriminačného zákona, diskriminácia nie je prijatie dočasných vyrovnávacích opatrení orgánmi štátnej správy zameraných na odstránenie foriem sociálneho a ekonomického znevýhodnenia a znevýhodnenia vyplývajúceho z dôvodu veku a zdravotného postihnutia, ktorých cieľom je zabezpečiť rovnosť príležitostí v praxi. Takými dočasnými vyrovnávacími opatreniami sú najmä opatrenia

Podľa § 9 ods. 1 antidiskriminačného zákona, každý má podľa tohto zákona právo na rovnaké zaobchádzanie a ochranu pred diskrimináciou.

Podľa § 9 ods. 2 antidiskriminačného zákona, každý sa môže domáhať svojich práv na súde, ak sa domnieva, že je alebo bol dotknutý na svojich právach, právom chránených záujmoch alebo slobodách nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania. Môže sa najmä domáhať, aby ten, kto nedodržel zásadu rovnakého zaobchádzania upustil od svojho konania, ak je to možné, napravil protiprávny stav alebo poskytol primerané zadostučinenie.

Podľa § 9a antidiskriminačného zákona, ak by porušením zásady rovnakého zaobchádzania mohli byť dotknuté práva, právom chránené záujmy a slobody väčšieho alebo neurčitého počtu osôb alebo ak by takýmto porušením mohol byť vážne ohrozený verejný záujem, patrí právo domáhať sa ochrany práva na rovnaké zaobchádzanie aj právnickej osobe podľa ust. § 10 ods. 1 ADZ. Táto osoba sa môže domáhať, aby ten, kto nedodržel zásadu rovnakého zaobchádzania, upustil od svojho konania, a ak je to možné napravil protiprávny stav.

Podľa § 10 ods. 1 antidiskriminačného zákona, v konaní vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania sa účastník môže dať zastupovať aj právnickou osobou,

a) ktorej takéto oprávnenie priznáva osobitný zákon alebo

b) ktorej cieľom činnosti alebo predmetom činnosti je ochrana pred diskrimináciou.

Podľa § 10 ods. 2 antidiskriminačného zákona, ak prevezme právnická osoba podľa

odseku 1 zastúpenie, poverí niektorého zo svojich členov alebo zamestnancov, aby za zastúpeného v jej mene konal.

Podľa § 12 antidiskriminačného zákona, týmto zákonom sa preberajú právne akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie uvedené v prílohe.

Podľa čl. 11 ods. 1 Ústavy SR, ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti ich práv. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremiľateľné a nezrušiteľné.

Podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy SR, medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom majú prednosť pred zákonmi.

Podľa čl. 33 Ústavy SR, príslušnosť ku ktorejkoľvek národnostnej menšine alebo etnickej skupine nesmie byť nikomu na ujmu.

Podľa čl. 12 Ústavy SR, sú ľudia slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach, základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, znevýhodňovať alebo znevýhodňovať.

Podľa čl. 1 ods. 1 Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie publikovaných v zbierke zákonov ako vyhláška ministra zahraničných vecí pod č. 95/1974 Zb. výraz „rasová diskriminácia“ v tomto dohovore znamená akékoľvek rozlišovanie, vylučovanie, obmedzovanie alebo znevýhodňovanie založené na rase, farbe pleti, rodovom alebo na národnostnom alebo etnickom pôvode, ktorého cieľom alebo následkom je znemožnenie alebo obmedzenie uznania, používania alebo uskutočňovania ľudských práv a základných slobôd na základe rovnosti v politickej, hospodárskej, sociálnej, kultúrnej alebo v ktorejkoľvek inej oblasti verejného života.

Podľa čl. 3 Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie, zmluvné štáty zvlášť odsudzujú rasovú segregáciu a apartheid a zaväzujú sa na územiach spadajúcich pod ich právomoc predchádzať, zakázať a odstrániť všetky praktiky tohto druhu.

Podľa čl. 5 písm. e), bod v) Medzinárodného dohovoru, je Slovenská republika povinná zakázať a odstrániť rasovú diskrimináciu vo všetkých jej formách a zasiať právo každého na rovnosť pred zákonom bez rozlišovania podľa rasy, farba pleti, národného alebo etnického pôvodu, mimo iného pri využívaní práva na vzdelanie.

Podľa čl. 26 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach publikovaných vo vyhláške ministra zahraničných vecí č. 120/1976 Zb. sú si všetci pre zákonom rovní a majú rovnakú ochranu zákona bez akejkoľvek diskriminácie. Zákon zakáže akúkoľvek diskrimináciu a zaručí všetkým osobám rovnakú a účinnú ochranu proti diskriminácii z akýchkoľvek dôvodov, napr. podľa rasy, farby, pohlavia, jazyka, náboženstva, politického alebo iného presvedčenia, národnostného alebo sociálneho pôvodu, majetku a rodu.

Podľa čl. 2 Dohovoru o právach dieťaťa publikovanom v oznámení Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 104/1991 Z.b. Slovenská republika ako zmluvný štát Dohovoru sa zaväzuje rešpektovať a zabezpečiť práva ustanovené týmto Dohovorom každému dieťaťu nachádzajúcemu sa pod ich jurisdikciou bez akejkoľvek diskriminácie podľa rasy, farby pleti, pohlavia, jazyka, náboženstva, politického alebo iného zmýšľania, národnostného, etnického alebo sociálneho pôvodu, majetku, telesnej alebo duševnej nespôsobilosti, rodu a iného postavenia dieťaťa alebo jeho rodičov alebo zákonných zástupcov zároveň podľa čl. 28 tohto istého Dohovoru sa uznáva právo dieťaťa na vzdelanie a s cieľom postupnej realizácie tohto práva na základe rovných možností.

Podľa § 3 písm. b) zák. č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov výchova a vzdelávanie podľa tohto zákona sú založené na princípoch zákazu diskriminácie a obzvlášť segregácie.

Podľa § 107 ods. 1 školského zákona, výchova a vzdelávanie detí zo sociálne znevýhodneného prostredia a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia sa uskutočňuje v školách podľa tohto zákona s využitím špecifických metód a foriem.

Podľa § 107 ods. 2 školského zákona, pre zabezpečenie výchovy a vzdelávania detí zo sociálne znevýhodneného prostredia a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia vytvárajú školy individuálne podmienky.

Podľa § 107 ods. 3 školského zákona, pod individuálnymi podmienkami sa rozumie

- a) vzdelávanie podľa individuálneho vzdelávacieho programu,
- b) úprava organizácie výchovy a vzdelávania,
- c) úprava prostredia, v ktorom sa výchova a vzdelávanie uskutočňuje,
- d) využitie špecifických metód a foriem výchovy a vzdelávania.

Podľa ust. § 144 ods. 1 písm. a) školského zákona má dieťa alebo žiak právo na rovnoprávny prístup ku vzdelávaniu.

Podľa § 144 ods. 2 školského zákona, dieťa so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami alebo žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami má právo na výchovu a vzdelávanie s využitím špecifických foriem a metód, ktoré zodpovedajú jeho potrebám, a na vytvorenie nevyhnutných podmienok, ktoré túto výchovu a vzdelávanie umožňujú.

Podľa ust. § 145 ods. 1 školského zákona práva ustanovené týmto zákonom sa zaručujú každému dieťaťu, žiakovi v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania vo vzdelaní ustanovenou osobitným predpisom.

Podľa ust. § 145 ods. 2 školského zákona výkon práv a povinností vyplývajúcich z tohto zákona musí byť v súlade s dobrými mravmi.

Podľa § 2 ods. 1 písm. a) zákona č. 596/2003 Z.z., o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, štátnu správu v školstve na úseku škôl a školských zariadení podľa tohto zákona vykonávajú: riaditeľ školy alebo riaditeľ školského zariadenia (ďalej len "riaditeľ").

Podľa § 3 ods. 3 zákona č. 596/2003 Z.z., o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, riaditeľ základnej školy vykonáva štátnu správu v prvom stupni. Rozhoduje o

- a) prijatí žiaka do školy,
- b) odklade začiatku povinnej školskej dochádzky žiaka,
- c) dodatočnom odložení plnenia povinnej školskej dochádzky žiaka,
- d) oslobodení žiaka od povinnosti dochádzať do školy,
- e) oslobodení žiaka od vzdelávania sa v jednotlivých vyučovacích predmetoch alebo ich častí,
- f) povolení plniť povinnú školskú dochádzku mimo územia Slovenskej republiky,
- g) uložení výchovných opatrení,
- h) povolení vykonať komisionálnu skúšku,
- i) povolení vykonať skúšku z jednotlivých vyučovacích predmetov aj uchádzačovi, ktorý nie je žiakom školy,
- j) určenie príspevku zákonného zástupcu žiaka na čiastočnú úhradu nákladov za starostlivosť poskytovanú žiakovi v škole a v školskom zariadení,
- k) individuálnom vzdelávaní žiaka,

- l) vzdelávaní žiaka v školách zriadených iným štátom na území Slovenskej republiky so súhlasom zastupiteľského úradu iného štátu,
- m) individuálnom vzdelávaní žiaka v zahraničí,
- n) umožnení štúdia žiaka podľa individuálneho učebného plánu.

Podľa § 2 ods. 1 písm. b) zákona č. 596/2003 Z.z., štátnu správu v školstve na úseku škôl a školských zariadení podľa tohto zákona vykonávajú: obec.

V predmetnom konaní žalovaný, spochybnil aktívnu legitimitáciu žalobcu s tým, že žalobca nemá v predmete činnosti, ako združenie, oprávnenie na podávanie takejto žaloby. V dodatku č. 5 k stanovám L. L. C. L. L. čl. 3 je však zrejmé, že žalobca poskytuje v oblasti ochrany pred diskrimináciou právne poradenstvo a zastupovanie v konaniach pred súdmi a inými štátnymi orgánmi a aj sami vo vlastnom mene iniciuje súdne konania. Tento dodatok bol prijatý 30.04.2010 a na Ministerstve vnútra SR bola zmena stanov vzatá na vedomie 04.06.2010, teda pred podaním žaloby. Čo sa týka dôkazov predložených k žalobe, súd posudzuje legálnosť týchto predložených dôkazov a každý jednotlivý predložený dôkaz vyhodnocuje jednotlivo a následne všetky vo vzájomných súvislostiach. V tomto konaní nebolo zistené, že by niektorý z predložených listinných dôkazov bol získaný protiprávne a že by nemohol byť použitý v danom konaní, ako dôkaz preukazujúci tvrdenia žalobcu. Z tohto pohľadu súd nevidel dôvod na zamietnutie žaloby z dôvodu, že žalobca nie je aktívne legitimovaný a v konaní pokračoval. Žalobca je oprávnený na podanie žaloby podľa §§ 9a a 10 antidiskriminačného zákona.

Skutočnosť uvádzaná žalobcom v tomto konaní, teda že u žalovaného sú vytvorené čisto rómske triedy bez ohľadu na to, aké vyučovacie výsledky v nich ten, ktorý žiak dosahuje, žalovaný potvrdil. Táto skutočnosť je zrejmá aj z výpovedí svedkýň - pracovníčok žalovaného. Skutočnosť vytvorenia tried pre žiakov so sociálne znevýhodneného prostredia je zrejmá aj zo Správy o výsledkoch a podmienkach výchovno-vzdelávacej činnosti zo dňa 17.09.2009 u žalovaného, kde v oblasti výchovno-vzdelávacej je uvedené, že v školskom roku 2008/2009 vytvorili triedy žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia. Túto skutočnosť mal súd za preukázanú aj zo zoznamov jednotlivých ročníkov, ktoré predložil žalovaný a z ktorých je zrejmé podľa priezvisk, ako aj fotografií z internetov stránky, že v školskom roku 2008/2009 boli vytvorené výlučne rómske triedy v 1.- 7. ročníku a to triedy 1.B, 1.C, 2.B, 3.B, 4.B, 5.B, 5.C, 6.B, 6.C.

Žalovaný uvádzal, že k vytvoreniu tried, ktoré navštevujú deti výlučne rómskeho etnika, nepristúpil z rasového dôvodu, ale z dôvodu uplatnenia opatrenia, ktoré majú vyrovnávací charakter. Zámerom žalovaného, podľa jeho tvrdenia bolo zabezpečiť individuálny prístup pre deti zo sociálne znevýhodneného prostredia, u ktorých sú výraznejšie problémy so zvládnutím učiva. Čo sa týka individuálneho prístupu, žalovaný uviedol, že tento spočíva v tom, že deti v takýchto triedach dostávajú menej domácich úloh, preberajú menej učiva pomalším tempom tak, aby to zvládali. Iné špeciálne výchovno-vzdelávacie postupy žalovaný nepreukázal. Súd poukazuje na to, že konanie žalovaného využívaním špecifických metód a foriem vzdelávania žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia sa nemôže diať takým spôsobom, ktorý je v rozpore s platnou domácou a medzinárodnou legislatívou na ochranu ľudských práv. Tvrdenie, že vytvorenie čisto rómskych tried je zákonné prijatie dočasných vyrovnávacích opatrení, žalovaný ničím nepreukázal, keďže riaditeľka žalovaného nebola na prijatie takýchto dočasných vyrovnávacích opatrení oprávnená v súlade s § 8a ods. 1 antidiskriminačného zákona a v súlade so zákonom o štátnej správe v školstve. Príslušné orgány v rámci štátnej správy v školstve takéto opatrenia vo vzťahu k žalovanému neprijali.

Súd poukazuje na to, že zo zoznamu žiakov predložených žalovaným zistil, že počty žiakov v rómskych a nerómskych triedach sú približne rovnaké, v niektorých prípadoch pri nerómskych triedach aj vyššie, čo vyvracia samotné tvrdenia žalovaného, že v týchto triedach je umožnený individuálny prístup pedagóga k žiakom. Ako je zrejmé z vyjadrení žalovaného, rómske triedy boli vytvorené pre deti, ktoré žijú v obci Ostrovany v sociálne znevýhodnenom prostredí. Do týchto tried však chodia výlučne rómske deti, aj zo

Šarišských Michalian bez ohľadu na to, či žijú v sociálnom znevýhodnenom prostredí. Hlavným kritériom pre zaradenie dieťaťa do takejto triedy je jeho príslušnosť k rómskemu etniku.

Tvrdenia žalovaného, že rómsky žiaci so svojim umiestnením do rómskych tried súhlasia a že s ním súhlasia aj rodičia, sú aj v prípade, že by to tak bolo, pre posúdenie či na strane žalovaného došlo k diskriminačnému konaniu irelevantné. Taktiež sú irelevantné tvrdenia žalovaného, že oddelené triedy vytvoril z dôvodu toho, aby sa deti rómskeho etnika necítili pri výučbe hendikepované z dôvodu, že dosahujú horšie vyučovacie výsledky ako deti nerómskeho pôvodu.

Súhlas rómskych rodičov, prípadne detí so vzdelaním v oddelených triedach sám o sebe nemôže zbavovať, resp. ospravedlňovať protiprávne konanie žalovaného. Navyše ako preukázal žalobca, zo záverov terénneho prieskumu je zrejmé, že rómske deti ako aj ich rodičia odobrujú dané vzdelávanie z dôvodu, že si na danú situáciu zvykli a obávajú sa šikany, či ponižovania v zmiešaných triedach. Táto situácia podľa žalobcu a s tým sa stotožnil aj súd, svedčí len o neschopnosti žalovaného zodpovedne čeliť problémom, ako sú možné negatívne vzťahy medzi rómskymi a nerómskymi deťmi a systematicky podporovať ich vzájomné zblížovanie. Skutočnosť, že žalovaný uviedol, že oddelené vzdelávanie je aj z dôvodu, aby neboli diskriminované nerómske deti, len svedčí o tom, že žalovanému absolútne chýba povedomie o koncepte inkluzívneho vzdelávania, ktorý vníma každé dieťa ako jedinečnú individualitu a ich rozdielnosť je považovaná za prirodzený fakt a snaží sa dosiahnuť plný vzdelávací potenciál každého dieťaťa v kolektíve. Žalovaný v priebehu konania sa snažil svojimi vyjadreniami súd presvedčiť, že jedine oddelené vzdelávanie je schopné zabezpečiť rovnakú kvalitu vzdelávania pre všetky deti. Súd sa však s takýmto tvrdením nestotožňuje. Súd ma za to, že žalovaný rezignoval na svoju úlohu v procese vzdelávania, keď uprednostnil protiprávne segregované vzdelávanie pred rozvíjaním inkluzívneho vzdelávania.

Argumenty žalovaného, že rozdelenie žiakov je aj v súlade s Národným akčným plánom začleňovania rómskej populácie na r. 2011-2015 taktiež neobstojí, pretože tento dokument sa mimo iného týka vzniku a udržiavania detašovaných tried stredných škôl, čo nie je prípad žalovaného.

Čo sa týka samotných dočasných vyrovnávacích opatrení, tie podľa súdu znamenajú to, že sa snažia vyrovnáť prípadný hendikep medzi určitými skupinami osôb a dotiahnuť na vyššiu úroveň práve tú skupinu osôb, ktorá z akýchkoľvek dôvodov v určitej oblasti zaostáva, alebo nedosahuje požadované výsledky. Z predložených listinných dôkazov žalovaným je však zrejmé, že ich opatrenia nemajú vyrovnávací charakter, ktorý by umožnil dobiehanie deficitu spôsobené možným sociálnym znevýhodnením žiakov a ich postupné zaradzovanie do nerómskych tried, ale ide len o oddelenie nerómskych žiakov od rómskych. Je zrejmé, že z rómskych tried nebol preradený dlhodobo do nerómskych tried žiadny žiak, čo ma súd potvrdené aj z výpovedí zamestnankýň žalovaného a tiež z výpovede zástupcu zriaďovateľa. Súd poukazuje na to, že žalovaný sa ani v priebehu konania netajil tým, že jedným z dôvodov pre preradenie rómskych detí zo zmiešaných tried do oddelených tried bola obava zo zvýšeného odlivu detí na základnú školu v Medzanoch, ktorú nenavštevujú deti rómskej etnickej príslušnosti. Tieto skutočnosti sú potvrdené z kópie internetového článku zo stránky www.mecem.sk <<http://www.mecem.sk>> a v spise sa nachádzajú na č.l. 40. Tvrdenia štatutárneho zástupcu obce Šarišské Michaľany, že prijaté opatrenia zlepšili dochádzku a vyučovacie výsledky rómskych žiakov neboli ináč nijako preukázané.

Žalovaný namietal vykonateľnosť druhého a tretieho výroku návrhu, pri tomto výroku vzhľadom na znenie § 155 ods. 4 O.s.p. Súd mal za to, že výroky sú dostatočne určité, aby mali byť vykonané a pri treťom výroku nejde o uloženie povinnosti podľa §155 ods. 4 O.s.p., ale podľa antidiskriminačného zákona ako forma nápravy protiprávneho stavu. Predmetná žaloba je tzv. žaloba vo verejnom záujme, ktorú podal žalobca vo vlastnom mene, ale v záujme ochrany práv neurčitého počtu osôb. S poukazom na túto skutočnosť potom súd mal zato, že je namieste vyhovieť aj tretiemu výroku a uložiť žalovanému zverejniť rozsudok, aby o tomto protiprávnom konaní, boli informované aj ďalšie subjekty, ktoré sa ho prípadne taktiež dopúšťajú, a aby od tohto svojho konania upustili a náležite napravili protiprávny stav.

S poukazom na vyššie uvedené mal súd za to, že žalovaný neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal bez akýchkoľvek pochybností, že sa diskriminačného konania nedopustil. Žalovaný nepreukázal, žeby ním prijaté opatrenia boli v súlade s príslušnými zákonmi a žeby toto opatrenie bolo primerané a nevyhnutné. Aj keď podľa žalovaného prijaté opatrenia sledujú legitímny cieľ, získanie potrebných návykov a vedomostí pre deti zo sociálne znevýhodneného prostredia, použité prostriedky na dosiahnutie tohto cieľa tomu proporcionálne nezodpovedajú. Za takejto situácie preto súd žalobe v celom rozsahu vyhovel.

Podľa § 160 ods. 1 O.s.p., ak súd uložil v rozsudku povinnosť, je potrebné ju splniť do troch dní od právoplatnosti rozsudku; súd môže určiť dlhšiu lehotu. Súd môže určiť, že peňažné plnenie sa môže vykonať aj v splátkach, ktorých výšku a podmienky zročnosti určí, a to aj tak, že omeškanie s plnením jednej splátky má za následok zročnosť celého plnenia.

Žalobca žiadal vo svojom druhom výroku pôvodne určiť žalovanému povinnosť odstrániť protiprávny stav do 30 dní od právoplatnosti rozsudku, neskôr lehotu na plnenie upravil. Súd vyhlásil na pojednávaní druhý výrok v pôvodnom znení, t.j. uložil žalovanému povinnosť v lehote 30 dní od právoplatnosti rozsudku. Súd ma za to, že výrok v tejto podobe je riadne vykonateľný, aj napriek tomu, že súd pripustil zmenu žalovaného návrhu v tejto časti, ohľadom lehoty na plnenie, nie je viazaný návrhom, keďže môže pri určovaní lehoty na plnenie ponechať buď zákonnú lehotu, prípadne určiť dlhšiu lehotu, ktorú považuje za dôvodnú. Súd teda rozhodol v súlade s návrhom žalobcu a žalobe vyhovel, určil však lehotu na plnenie výroku dva, pôvodnú ako žiadal žalobca.

Podľa § 142 ods. 1 O.s.p., účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

V predmetnom konaní mal plný úspech žalobca, preto mu súd priznal náhradu trov konania v celkovej výške 1 087,51 Eur. Trovy konania pozostávajú zo zaplateného súdneho poplatku vo výške 66,-Eur a trov právneho zastúpenia vo výške 1 021,51 Eur. Trovy právneho zastúpenia pozostávajú z 11 úkonov právnej pomoci á 61,41 Eur (prevzatie a príprava veci, žaloba, vyjadrenia žalobcu zo dňa 17.1.2011, 8.3.2011, 20.5.2011), účasť na pojednávaní dňa 31.1.2011, 31.3.2011, 23.5.2011, 5.9.2011, 20.10.2011, 5.12.2011) podľa § 10 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb a režijný paušál 2 x 7,21 Eur a 9 x 7,41 Eur postupom podľa § 16 ods. 3 citovanej vyhlášky.

Súd priznal právnenmu zástupcovi žalobcu aj cestovné náhrady podľa zákona č. 283/2002 Z.z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov pri použití osobného motorového vozidla: cesta Košice - Prešov a späť na pojednávania v dňoch 31.1.2011, 31.3.2011, 23.5.2011, 5.9.2011, 20.10.2011 a 5.12.2011 v celkovej výške 116,69 Eur (19,48 € + 19,376 € +19,521 € +19,412 € +19,48 € +19,421 €). Náhrada za stratu času cestou Košice - Prešov a späť (dňa 31.1.2011, 31.3.2011, 23.5.2011, 5.9.2011, 20.10.2011, 5.12.2011) za 12 začatých polhodín, t.j. 12 x 12,35 Eur predstavuje 148,20 Eur.

Súd nepriznal právnenmu zástupcovi žalobcu odmenu uplatnenú za úkon - vyjadrenie žalobcu k žiadosti žalovaného o odročenie pojednávania, nakoľko tento úkon pokladá za neúčelný vzhľadom na skutočnosť, že na vyjadrenie k predmetnému podaniu nebol súdom vyzvaný a nemožno tento úkon ani pokladať za činnosť za účelom poskytnutia právnej služby.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že celkové trovy konania, ktoré vznikli žalobcovi, sú vo výške 1 087,51 Eur, na ktorých náhradu súd zaviazal žalovaného, pričom podľa § 149 ods. 1 O.s.p. je tento povinný zaplatiť ich na účet jeho právneho zástupcu.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia cestou tunajšieho súdu na Krajský súd v Prešove.

Podľa § 205 ods. 1 O.s.p. v odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3 O.s.p.) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha.

Podľa § 205 ods. 2 O.s.p. odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 O.s.p.,
- b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a O.s.p.), rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.